

«VINE I HO VEURÀS» (Jn 1,46)

**DE LES COMUNITATS EN LES XARXES SOCIALS
A LA COMUNITAT HUMANA**

**Missatge del sant pare Francesc
per a la 55a Jornada Mundial de les comunicacions socials 2021**

14 de maig de 2021 (Solemnitat de l'Ascensió del Senyor)

Benvolguts germans i germanes,

La invitació a «anar i veure-ho» que acompanya les primeres i emocionants trobades de Jesús amb els deixebles, és també el mètode de qualsevol comunicació humana autèntica. Per a poder relatar la veritat de la vida que es fa història (cf. Missatge per a la 54a Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, 24 de gener de 2020) cal sortir de la còmoda presumpció del «ja se sap» i posar-se en marxa, anar a veure, estar amb les persones, escoltar-les, recollir els suggeriments de la realitat, que sempre ens sorprendrà en qualsevol aspecte. «Obre de bat a bat els teus ulls a tot allò que vegis i deixa que se t'omplin de saba i de frescor les mans, per tal que els altres puguin tocar aquell miracle de la vida bategant quan et llegeixin», aconsellava el beat Manuel Lozano Garrido¹ als seus companys periodistes. Vull, per tant, dedicar el Missatge d'enguany a la crida a «anar i veure-ho», com a suggeriment per a qualsevol expressió comunicativa que vulgui ser clara i honesta: tant en la redacció d'un diari com en el món del web, tant en la predicació ordinària de l'Església com en la comunicació política i social. «Vine i ho veuràs» és la manera com s'ha comunicat la fe cristiana, a partir de les primeres trobades a la vora del riu Jordà i del llac de Galilea.

Desgastar les soles de les sabates

Pensem en el gran tema de la informació. Opinions atentes es lamenten des de fa temps del risc d'un acomodament en «diaris fotocòpia» o en informatius de ràdio i televisió i llocs web que són substancialment iguals, on el gènere de la investigació i del reportatge perden espai i qualitat en benefici d'una informació preconfeccionada, «de palau», autoreferencial, que és cada vegada menys capaç d'interceptar la veritat de les coses i la vida concreta de les persones, i ja no sap recollir ni els fenòmens socials més greus ni les energies positives que emanen de les bases de la societat. La crisi del sector editorial pot portar a una informació construïda a les redaccions, davant l'ordinador, als terminals de les agències, a les xarxes socials, sense sortir mai al carrer, sense «desgastar les soles de les sabates», sense anar a trobar les persones per a buscar històries o verificar *de visu* certes situacions. Si no ens obrim a l'encontre, romandrem com espectadors externs, malgrat les innovacions tecnològiques que tenen la capacitat de posar-nos davant una realitat augmentada en la qual ens sembla estar immersos. Cada instrument és útil i valuós només si ens empeny a anar i veure la realitat que d'una altra manera no coneixeríem, si posa en xarxa coneixements que d'altra manera no circularien, si permet encontres que d'una altra forma no es produirien.

¹ Periodista espanyol, que va néixer l'any 1920 i va morir l'any 1971; va ser beatificat l'any 2010.

Detalls de crònica a l'Evangeli

Als primers deixebles que volen conèixer-lo, després del baptisme al riu Jordà, Jesús els respon: «Veni i ho veureu» (Jn 1,39), invitant-los a viure la seva relació amb ell. Més de mig segle després, quan Joan, ja molt ancià, escriu el seu Evangeli, recorda alguns detalls «de crònica» que revelen la seva presència en el lloc i l'impacte que aquella experiència va tenir en la seva vida: Era cap a l'hora dècima, anota, és a dir, les quatre de la tarda (cf. v. 39). L'endemà —relata novament Joan— Felip comunica a Natanael l'encontre amb el Messies. El seu amic és escèptic: «De Natzaret en pot sortir res de bo?» Felip no intenta convèncer-lo amb raonaments: «Vine i ho veuràs», li diu (cf. v. 45-46). Natanael hi va i ho veu, i des d'aquell moment la seva vida canvia. La fe cristiana s'inicia així. I es comunica així: com un coneixement directe, nascut de l'experiència, no d'oïdes. «Ara ja no creiem pel que tu dius. Nosaltres mateixos l'hem sentit», diu la gent a la Samaritana, després que Jesús es va aturar al seu poble (cf. Jn 4,39-42). El «vine i ho veuràs» és el mètode més senzill per a conèixer una realitat. És la verificació més honesta de qualsevol anunci, perquè per a conèixer cal trobar, permetre que aquell que tinc davant em parli, deixar que els seu testimoni m'arribi.

Gràcies a la valentia de tants periodistes

També el periodisme, com a relat de la realitat, requereix la capacitat d'anar allí on ningú no va: un moviment i un desig de veure. Una curiositat, una obertura, una passió. Gràcies a la valentia i al compromís de molts professionals —periodistes, càmeres, muntadors, directors que sovint treballen patint grans riscos— avui coneixem, per exemple, les difícils condicions de les minories perseguides a diverses parts del món; els innombrables abusos i injustícies contra els pobres i contra la creació que s'han denunciat; les moltes guerres oblidades que s'han relatat. Seria una pèrdua no sols per a la informació, sinó per a tota la societat i per a la democràcia si aquestes veus desapareguessin: un empobriment per a la nostra humanitat.

Nombroses realitats del planeta, encara més en aquest temps de pandèmia, dirigeixen al món de la comunicació la invitació a «anar-hi i veure-ho». Hi ha el risc d'explicar la pandèmia i cada crisi només des dels ulls del món més ric, de tenir una «doble comptabilitat». Pensem en la qüestió de les vacunes, així com en les atencions mèdiques en general, en el risc d'exclusió de les poblacions més indigents. Qui ens parlarà de l'espera de curació en els pobles més pobres de l'Àsia, d'Amèrica Llatina i de l'Àfrica? Així, les diferències socials i econòmiques a nivell planetari corren el risc de marcar l'ordre de la distribució de les vacunes contra la COVID. Amb els pobres sempre últims i el dret a la salut per a tots, afirmat com un principi, buidat del seu valor real. Però també en el món dels més afortunats el drama social de les famílies que han caigut ràpidament en la pobresa queda en gran part amagat: fereixen i no són notícia les persones que, venent la vergonya, fan cua davant els centres de Càritas per a rebre un paquet d'aliments.

Oportunitats i insídies en els webs

La xarxa, amb les seves innombrables expressions socials, pot multiplicar la capacitat d'explicar i compartir: molts ulls més oberts sobre el món, un flux continuat d'imatges i testimonis. La tecnologia digital ens dona la possibilitat d'una informació de primera mà i oportuna, a vegades molt útil: pensem en certes emergències en ocasió de les quals les primeres notícies i també les primeres comunicacions de servei a les poblacions viatgen precisament pels webs. És un instrument formidable que ens responsabilitza a

tots com a usuaris i com a consumidors. Potencialment tots podem convertir-nos en testimonis d'esdeveniments que d'una altra manera els mitjans tradicionals passarien per alt, donar la nostra contribució civil, fer que emergeixin més històries, també positives. Gràcies a la xarxa tenim la possibilitat de relatar el que veiem, el que passa davant els nostres ulls, de compartir testimonis.

Però ja s'han fet evidents per a tots també les riscos d'una comunicació social mancada de controls. Hem descobert, ja des de fa temps, que les notícies i les imatges són fàcils de manipular, per milers de motius, a vegades només per un banal narcisisme. Aquesta consciència crítica empeny no a demonitzar l'instrument, sinó a una major capacitat de discerniment i a un sentit de la responsabilitat més madur, tant quan es difonen, com quan es reben els continguts. Tots som responsables de la comunicació que fem, de les informacions de donem, del control que junts podem exercir sobre les notícies falses, desemmascarant-les. Tots som cridats a ser testimonis de la veritat: a anar, veure-ho i compartir.

Res no reemplaça el fet de veure en persona

En la comunicació, res no pot substituir completament el fet de veure en persona. Algunes coses es poden aprendre només amb l'experiència. No es comunica, de fet, només amb les paraules, sinó amb els ulls, amb el to de veu, amb les gestos. La forta atracció que exercia Jesús en els qui el trobaven depenia de la veritat de la seva predicació, però l'eficàcia del que deia era inseparable de la seva mirada, de les seves actituds i també dels seus silencis. Els deixebles no escoltaven només les seves paraules, el miraven mentre parlava. De fet, en ell —el Logos encarnat— la Paraula es va fer Rostre, el Déu invisible es va deixar veure, sentir i tocar, com ho escriu Joan mateix (cf. 1Jn 1,1-3). La paraula és eficaç només si es «veu», només si t'involucra en una experiència, en un diàleg. Per aquest motiu el «vine i ho veuràs» era i és essencial.

Pensem en quanta eloqüència buida abunda també en el nostre temps, en qualsevol àmbit de la vida pública, tant en el comerç com en la política. «Sap parlar sense parar i no dir res. Les seves raons són dos grans de blat en dues bales de palla. S'ha de buscar tot el dia per a trobar-los i quan es troben, no val la pena la cerca.»² Les paraules mordaces del dramaturg anglès també valen per als nostres comunicadors cristians. La bona nova de l'Evangelí es va difondre en el món gràcies a les trobades de persona a persona, de cor a cor. Homes i dones que van acceptar la mateixa invitació: «Vine i ho veuràs», i van quedar impressionats pel «plus» d'humanitat que es transparentava en la seva mirada, en la paraula i en els gestos de persones que donaven testimoniatge de Jesucrist. Tots els instruments són importants i aquell gran comunicador que es deia Pau de Tars hauria fet servir el correu electrònic i els missatges de les xarxes socials; però va ser la seva fe, la seva esperança i la seva caritat allò que va impressionar els contemporanis que el van escoltar predicar i que van tenir la fortuna de passar temps amb ell, de veure'l durant una assemblea o en una xerrada individual. Verificaven, veient-lo en acció en els llocs on es trobava, com n'era, de vertader i fructuós per a la vida l'anunci de salvació del qual era portador per la gràcia de Déu. I fins i tot allí on aquest col·laborador de Déu no podia ser trobat en persona, la seva manera de viure en Crist va ser testimoniada pels deixebles que hi enviava (cf. 1Co 4,17).

² W. Shakespeare, *El Mercader de Venècia*, Acte I, Escena I.

«A les nostres mans hi ha llibres, en els nostres ulls fets», afirmava sant Agustí³ exhortant a trobar en la realitat el compliment de les profecies presents en les Sagrades Escriptures Així l'Evangelí es repeteix avui cada vegada que rebem el testimoni clar de persones la vida de les quals ha canviat per l'encontre amb Jesús. Des de fa més de dos mil anys és una cadena d'encontres la que comunica la fascinació de l'aventura cristiana. El desafiament que ens espera és, per tant, el de comunicar trobant les persones on són i com són.

Senyor, ensenyeu-nos a sortir de nosaltres mateixos,
i a encaminar-nos cap a la recerca de la veritat.

Ensenyeu-nos a anar-hi i veure-ho
ensenyeu-nos a escoltar,
a no cultivar prejudicis,
a no treure conclusions precipitades.

Ensenyeu-nos a anar allí on ningú no vol anar,
a prendre'ns el temps per a entendre,
a prestar atenció al que és essencial,
a no deixar-nos distreure pel que és superflu,
a distingir l'aparença enganyosa de la veritat.

Feu-nos la gràcia de reconèixer els vostres estatges pel món
i l'honestat d'explicar el que hem vist.

Franciscus

Roma, Sant Joan del Laterà, 23 de gener de 2021,
vigília de la Memòria de Sant Francesc de Sales

³ Sermó 360/B, 20.